

Naša moč

Glasilo za slovensko delavstvo.

List
izhaja
vsak
petek.

Štev. 2.

V Ljubljani, dne 22. decembra 1905.

Letnik I.

Delavska vojska.

Štrajk je delavčevo zadnje orožje. Za človeka, ki živi iz rok v usta, je silno težko pustiti delo, odreči se potrebnemu zaslužku za negotov čas, udariti se tako rekoč na življenje in smrt. Če ni drugače, pa mora biti.

Pri rokah imamo uradno poročilo o štrajkih avstrijskega delavstva od l. 1894. do l. 1903, torej v desetih letih. Vsega skupaj je štrajkalo v tem času 508.519 delavcev v 12.618 podjetjih. Štrajkov je bilo 2659, torej povprek po 265 na leto. Zamujenih dni je bilo nad osem milijonov (8.143.677 dni); to znaša nekaj več nego 2211 let. Ogromne številke. Dobra polovica vseh štrajkov je trajala 1 do 5 dni; nekateri so bili znatno daljši — do meseca dni in še dalje.

Vzrokov štrajkom ni treba posebej opozoriti. Delimo jih lahko v dve vrsti: V prvo štejemo tiste: kadar podjetje delavcem da naravnost zaušnico, da brez vzroka kaj delavcev odpusti, ali da poslabša plače, ali da zviša delavni čas, ali pa da jim poojstri delavni red. Vsak tak udarec hudo zaboli in če ne pomaga prošnja in pritožba pri gospodarju, se morajo delavci udati ali pa štrajkati. Poslabšanja pri plačah drugod ni, nego pri delavcih. Vse gre kvišku: cene za hrano, plače uradnikom, davki, stanarina. Kako more torej delavec mirno gledati, da se mu plača zmanjša ali delavni čas

zviša. Ravno tako je z odpustom delavcev. Kar se danes enemu zgodi, se jutri lahko drugemu. Potegniti se je treba za tovariše, kakor za samega sebe.

Izmed štrajkov v imenovanih desetih letih jih je bilo 969 te prve vrste in sicer 370 zavoljo zmanjšane plače, 67 zavoljo podaljšane delavne dobe, 161 zavoljo delavnih redov in 519 zavoljo odpuščenih delavcev.

V drugo vrsto štrajkov pa štejemo tiste, ko si delavci izkušajo zboljšati svoje razmere. Njihov povstanek je priprost in lahko umljiv. Vse se draži: delavske plače so pa še vedno enake. Ko delavci to spoznajo, morajo reči sami pri sebi: „Mi tudi ne moremo več prodajati svoje moči za staro ceno, ker sicer nam zmanjkuje za življenje. Plača se nam mora zvišati“. Ravno tako ne morejo ravnodušno gledati, da se po drugih podjetjih zmanjšuje delavni čas, sami morajo pa garati po 11 ur na dan. Zato gredo najprej nad podjetnika in mu povedo svoje zahteve. Če jih odbije, ne ostane zopet nič drugega, nego molče se udati, ali pa štrajkati.

Takih štrajkov je bilo od l. 1894. do l. 1903. 1730; in sicer 1211 za višjo plačo, 519 pa za krajši delavni čas. Po uradnih podatkih je neovržno dokazano, da je bilo največ štrajkov po tekstilnih podjetjih (nad 400). Če pomislimo, da so delavci po predilnicah zelo slabo združeni, se moramo temu še bolj čuditi.

Veliko število štrajkov je bilo tudi v stavbnem obrtu (nad 300) in pri kovinarstvu (okrog 300).

Zdaj si pogledajmo še uspeh! Popolnoma so dosegli delavci, kar so zahtevali, v 527 štrajkih, ki jih je v njih štrajkalo 47.471; deloma v 1025 (321.165 stavkujočih), popolnoma brezuspešnih je bilo pa 1025 štrajkov s 139.883 štrajkujočimi delavci. To so hude številke. En važen nauk nam pa daje to uradno poročilo: Kadar so namreč štrajkali vsi delavci, je bilo domala dvakrat več uspeha, kakor če jih je štrajkal samo en del.

Vse to nam kliče: Delavec mora biti pripravljen tudi na vojsko. Pripravljen je pa le v močnih delavskih zvezah, v krepkih strokovnih društvih. Zato pa morajo biti strokovna društva po vsem svojem delu taka, da je mogoče vsakemu delavcu vstopiti vanje, ne da bi moral kakorkoli pri tem tvegati svoje prepričanje. Samo po ti poti se pride do zmage!

Med brati in sestrami.

Tobačna tovarna. Bolniške blagajne potobačnih tovarnah. Rak rana sedanjega bolniškega zavarovanja so tovarniške bolniške blagajne. Imelo bi v njih govoriti in odločevati delavstvo, pa se to le ne godi. Mi dobro vemo,

Ada Negri.*)

V tovarni.

Vrté se kolesa, škripljejo stroji,
in delavci delajo in se smeji
in pesmi se ljubke glasijo.
Naenkrat pa silen krik se utrga,
kot ranjena srna zarjula bi plašna:
v tem glasu groza je strašna.

V zobovih svojih mašina nosi
— gorje ti, deklica ti preplašena —
ročico, ki je zdrobljena!
Vrté se kolesa, škripljejo stroji,
po svodih tovarne ogromne odmeva,
a pesem več se ne peva.

*) Ada Negri, izredno duhovita laška pesnica, se je rodila dne 3. februarja 1870 v Lodi na Gorenjem Laškem. Oče ji je kmalu umrl. Vzgojila jo je mati, tovarniška delavka. Izkušala je delavsko življenje, polno revščine, katero tako v živo opisuje v svojih pesmih. Izšolala se je za učiteljico. Službovala je najprej v Mato Visconti, kasneje je dobila službo na visoki šoli. Pred nekaj leti se je omožila. Najlepše njene pesmi so izšle l. 1892 pod naslovom Fatalità (Usoda), l. 1895. Tempeste (Viharji).

In z znojem solza se meša gorka,
glasno pa motor cvili škripavi,
povest prežalostno pravi.
In neprestano se dviga kvišku,
da v strahu bledijo delavcem lica,
zdrobljena mlada ročica.

Prijatelju.

Glej, na mojem čelu temno gubo,
vsekale so misli jo globoke,
trudne so mi noge že od pota,
strme cilje imam in visoke.

Iz oči ne sije solnčna jasnost,
niso usta moja v smeh nabrana,
pesmi moje trpke so in tožne,
zeva v njih ti moja srčna rana.

Žrtve blede s polja in od stroja
videla je, čula duša moja.
Vsrkala sem njih oči velike,
srca mračnega temačne slike.

Žarki svetlih želj so ž njih plamteli
v togi bojaželjno in ponosno;
mučenike in junake slavne
gledam v njih za bitko neizprosno.

In ti žarki mene so zadeli:
dala sem jim mesta v srcu svojem.
Zdaj pa veš, zakaj je mrak na čelu,
in zakaj le trpke pesmi pojem.

Pojdi z mano, dom si poiščiva
tam, kjer vzdihka kaka žrtva blede,
tam, kjer zapuščeno dete plače,
tam, kjer vlada kruta, mrzla beda.

Tam ljubezen najina domuje,
kjer na slami vboštvo se oglašja:
reveži pa, ki jih bol razjeda,
in sirote — deca bodo naša.

V resnem se objemu poljubiva,
pa vstaniva žarkov nosit v tmino,
cvetje stresat na krvave duše,
in izgnancem vrnit domovino.

kako se tu ravna z malimi izjemami prav povsod. Po postavi imenuje gospodar tovarnar v bolniškem odboru načelnika in njemu namestnika. In kaj to pomenja, ve vsak pameten delavec pa delavka tudi. Tovarnarji so prisiljeni, da pokrijejo iz svojega, če kaj manjka ob koncu leta. In tega se gospoda seveda boji, zato pa varčuje kar more. Pa če že to delajo zasebni podjetniki, bi jim ne zamerili. Saj umevno je. A nekoliko drugače je pač, ako čujemo kaj takega od cesarskih podjetij, saj tu bi moralo biti drugače, recimo bolj človekoljubno. Pa le ni. Vzemimo ljubljansko tobačno tovarno. Vse po soldaško gre, kadar zboruje bolniški odbor. Seveda ima seje, pa kako. Kakor soldati na vežbališču pred korporalom, stoje tu odborniki in odbornice pred strogim načelnikom. Če je to seja, pač ne vemo. In kako bliskajo oči načelniku, če kdo ni ravno takih mislih, kakor je on. Rekli bi lahko tudi kaj o zdravilih, pa naj bo. Nanese že prilika, da tudi o tem razpravljamo. S tovarniškimi bolniškimi blagajnami delavstvo nízadovoljno. A ne samo pri nas, tudi drugod ni. Izvedeli smo, da je zelo razburjeno tobačno delavstvo v cvitavski tobačni tovarni. In to po pravici. Imajo pač bolniški odbor, ki pa mora seveda molčati. Gospodje menda mislijo, da delavstvo nima nobene druge pravice, kakor plačevati pa držati jezik za zobmi. Minulo je celo leto, a odborove seje le ni bilo. Z bolniki pa niso ravnali ravno tako, kakor bi bilo misliti. Nekateri odborniki so se pritožili in zahtevali, naj odpravi ravnateljstvo napake. A mogočno ravnateljstvo je odgovorilo, naj odbor pri miru pusti delavske pritožbe, češ odbor ima pravico izreči svoje mnenje le koncem leta. A najlepše je, da so bili nekateri odborniki še celo kaznovani, ker so izvršili svojo dolžnost in zahtevali seje. Povzročil je to nad vse človekoljubni zdravnik dr. Tauber. Temu človeku je izročeno cvitavsko tobačno delavstvo na milost in nemilost. Ob 7 zjutraj morajo priti bolniki že k zdravniku. Cvitavska tobačna tovarna ima dva zdravnika, a kljub temu je prisiljeno delavstvo, da išče pomoči še pri drugih zdravnikih in mora samo plačevati dobra zdravila. V smislu vseh naših delavcev govorimo, če pravimo, da bomo v bojih proti takim neprilikom z vsemi silami podpirali svoje tovariše!

Edinost delavstva v tobačnih tovarnah. Neka delavka nam piše: Meni je jako dobro znano delovanje našega „Podpornega društva“. Posredovalo je že večkrat v prilog delavstva. Vložilo je že mnogo prošenj na glavno ravnateljstvo c. kr. tobačne regije, ki niso bile brezuspešne. Znano je, da so višji gospodje že večkrat rekli, da zahtevamo po našem odboru preveč. Ima pa naš odbor neko napako, ki mu baš ni v nečast, preskromen je namreč in kar stori, ne obeša na veliki zvon. Kako smešno, če zdaj „Tabakarbeiter“ večkrat vpije, da pred ustanovitvijo strogo strankarske socialno demokratske zveze ni nihče ničesar storil za izboljšanje tobačnega delavstva. Ne čudim se temu prav nič, saj so mi dobro znani ti rdeči ptički, ki ne nastopajo nikdar drugače, kakor da koristijo svoji stranki. Prav nič jim ni za skupen nastop delavstva, gre se jim marveč le zato, da napeljejo vodo na svoj mlin, dasi pri tem trpi skupnost. Izvedela sem, da je v cvitavski tobačni tovarni v oddelčni manjšini socialno demokratsko misleče delavstvo. Od strani po večini nesocialno demokratsko združenega delavsiva se je naglašala potreba, da nastopi delavstvo skupno. Šlo se je za prošnji

na glavno ravnateljstvo zaradi nepravilnosti v tovarniški bolniški blagajni. Kaj to pomeni, je znano vsakemu delavcu pa delavki tudi. A čujte in strmite! Na shodu, kjer so obravnavali o tej prošnji, je izjavil socialno demokratski govornik, da socialni demokratje ne morejo nastopiti skupno z večino, ker je ta predlog izšel od krščansko socialne delavske večine. To navajam, da izprevidi naše delavstvo, koliko je socialno demokratskemu delavstvu za skupen nastop. Obljubujem, da hočem objaviti vsak slučaj, o katerem izvem, da je nastopilo socialno demokratsko delavstvo proti skupnim delavskim koristim samo zato seveda, ker dobra stvar ni vzklikla na njihovem zelniku.

Novoletno darilo socialno demokratskemu tobačnemu delavstvu. S soldi vun za zvezo je novoletno voščilo soc. demokratske strokovne zveze za tobačno delavstvo. Denarja potrebujejo, zato so pa zvišali tedenske prispevke od 20 na 24 h. Ko bilježimo to vest, le pripomnimo, da znaša prispevek za „Podporno društvo tobačnega delavstva“ v Ljubljani le 30 h na mesec, torej mesečno ravno 66 h manj, kakor morajo plačati rdečkarji. Delavstvo pa ima od društva več dobička, kakor v piškavi strankarski zvezi.

„Christlicher Unterstützungsverein“ je v ljubljanski tobačni tovarni. Saj tako piše vse častivredni „Tabakarbeiter“ v dolgovoznem članku. No, če se to tiska v „Tabakarbeiterju“, mora pa že res biti, seveda velika šema je pa pač oni, ki trdi, da je Alojzij Čatar predsednik „des christlichen Unterstützungsvereines“. Kolikor mi vemo navadni ljudje, ki nismo tako vsevedni, kakor modri dopisnik „Tabakarbeiterja“, je Čatar predsednik nestranskega „Podpornega društva za tobačno delavstvo“. In prvi predsednik in ustanovitelj temu društvu je bil „sodrug“ Findeisen, pa tudi drugi socialni demokratje so pomagali. Takrat kakor zdaj so nastopali na shodih „Podpornega društva“ ravno tisti ljudje. Seveda, kar je bilo pod Findeisenovim predsedništvom delavsko, je pa zdaj christlich, ker hoče tako „modri“ Tabakarbeiter, dasi društvo prav nič ni izpremenilo svojih načel.

Delovanje poselskega društva sv. Marte v Ljubljani. L. 1903. se je ustanovilo v Ljubljani poselsko društvo sv. Marte. A že tekom tega kratkega časa, odkar se je ustanovilo, se je dokazalo, kako silno je bilo potrebno tako društvo v slovenski metropoli. Res je, da je bilo treba mnogo ovir, mnogo težkoč premagati, a vrle služkinje so s pomočjo dobrih prijateljev vse te premagale in z lastnimi močmi so si kupile poleg Mestnega doma veliko hišo (Streliške ulice šte. 2), kjer imajo svoj dom in zbirališče. Nad 20 onemoglih članic prebiva v hiši. A tudi sicer je tu živahno življenje. Dan za dnem se oglašajo brezposelne služkinje, da dobé tu prenočišče in pričakajo službe. V spodnjih prostorih je dvorana; kjer bivajo te brezposelne osebe čez dan s svojo gospodinjo, ki je šivilja. Tu šivajo nekatere, druge pletu, drugim so pa na razpolago knjige in časopisi. Vsako drugo nedeljo se zbirajo članice v dvorani k predavanju. Do tega tedna je dobilo prenočišče v hiši 1700 brezposelnih oseb. Največja frekvenca je bila v mesecih september, oktober in november. Skoro vse so odšle iz hiše v razne službe. Društvo bo priredilo sv. Štefana dan popoldne za članice skromno božičnico z govorom in petjem.

„Slovenska dijaška zveza“ name-rava prirediti tekom božičnih počitnic nekaj predavanj. Ona organizacijska društva, ki bi hotela imeti kako predavanje, naj se radi tega takoj obrnejo na „Slov. dijaško zvezo“, Frančiškanske ulice 2. Ljubljana. Na izražene želje se bo Zveza po možnosti ozirala.

Pasivni odpor črkostavcev v Ljubljani. Kaj premore dobra delavska organizacija, nam zopet kaže gibanje tiskarjev. Kakor znano, se pri tej obrti na določen čas obestransko sklene natančna tarifna pogodba med delodajalci in delojemalci. Ta pogodba se je sedaj po posredovanju trgovinskega ministerstva sklenila v naši državi za celih osem let, s pridržkom, da si posamezne kronovine določijo razrede. Kranjska dežela je bila v III. razredu. Ker je pa osobito Ljubljana, kjer je skoro devet delov vseh kranjskih stavcev, poznato kot eno najdražjih mest, so zahtevali tiskarji višji plačilni razred. No, g. šefi so tu zopet pokazali, kaj bi bilo z delavci, če ne bi bili tako organizirani. S kratka niso hoteli nič dovoliti. Vsled tega so pričeli stavci kar s pasivnim odporom. Tiskarsko delo je skoro popolnoma počivalo. Časopisi so izhajali polovico manjši, drugo delo pa je zastalo. Sedaj še le so prišli g. šefi do prepričanja, da niso kos tiskarski organizaciji in so tako prisiljeni pričeli pogajanja. Mi želimo stavcem kot delavcem uspeha. Drugim delavcem pa kažemo s tem, kaj je delavska organizacija in kako potrebna je.

Tovarna Tönnies. Delavci imajo v ti tovarni zelo nizko plačo na dan; posebno oni, kateri šele nastopijo službo, imajo te-le plače: K 1, 1'20, 1'60, k večjemu 1'80 dne. Oni pa, kateri so se šele izučili rokodelstva, ključavničarji, livarji in mizarji imajo prvo plačilo na dan 1'20, 1'20, 2 K. To se samo ob sebi razume, da s tako plačo ne more izhajati delavstvo. Zelo strogo se postopa pri delu s tem, da dajejo delovodje čim največ dela, in priganjajo, da mora biti v najkrajšem času izgotovljeno, ne ozirajo se na delavske moči. Zaradi tega je toliko nezgod v tej tovarni.

„Abstinenta“ v Ljubljani ne smemo prezreti. Pa ne mislite, zdaj bo pa sledila dolga pridiga, češ, vsi postanite abstinenti. O ne. Samo z veseljem pozdravljamo, da društvo ljudi, ki so sklenili nič več uživati vpijančljivih, ali kakor oni učeno pravijo, alkoholnih pijač, tako lepo napreduje. In med ljubljanskimi abstinenti je največ delavcev in delavk ter tudi mladih veselih ljudi. Ali ni to čast za delavstvo. Pa pridni so abstinenti. Vsako soboto imajo sejo in tudi nedeljski shod je bil lepo obiskan. Shode nameravajo nadaljevati in celo predstave nam obetajo. Pa kako živahno in marljivo širijo ti trezni ljudje svoj rdeči letak. Boj vragu pijanstva! Može vkup! Nihče več ne more reči, da med slovenskim delavstvom ni treznih ljudi. Zdaj, ko imamo take v svoji sredi, ki prav nič ne pijejo pijač, v katerih je strup alkohol. Tisti, ki ga radi cukajo v obliki šampanjca, vina, piva ali žganja, so pa začeli nekrvavo vojsko proti onim, ki ne marajo več zanj. Eni se norčujejo, drugi zabavljajo, so pa seveda tudi taki, ki se drže silovito učeno in z nagubanim čelom modrujejo proti nebodijih-treba abstinentom. Vsi nasprotniki abstinentom so kaj smešni ljudje. Naj puste vsakemu svobodo, da pije, kar hoče. Saj njim nič ne škoduje, še kdo sovraži alkohol. Naj sami poskusijo eno leto abstinenco, nič manj, potem naj pa zabavljajo kar hočejo. Dokler pa tega ne

Stanje obrtnih produkcij v Avstriji. 3. junija leta 1902. se je vršilo prvič štetje vseh obrtniških in kmetijskih del avstrijskih. V tem času se sestavlja v statistični centralni komisiji, kar se je našlo. Ravno obelodanjena publikacija razpravlja o podatkih obrtnega štetja na Moravskem in v Šleziji, na Koroškem in Kranjskem in na Primorskem in v Dalmaciji. Slične publikacije za ostale kronovine so že v tisku. Končno se bo našla skupna vsota vseh rezultatov štetja po vseh kronovinah in se bo tako izkazalo stanje obrtne produkcije cele Avstrije.

Delavska razstava. Francoska vlada je sklenila letos, da bo v Parizu l. 1909. delavska razstava. Videlo se bo tam, kako je živel in delal delavec pred 100 leti, pred 50 leti itd. Dalje se bo videlo, kaj se je izboljšalo v tovarnah v zdravstvenem oziru, koliko se je poskrbelo, da se odstranijo nevarnosti. Potem bo življenje delavčev v družini in drugod. Zastopani bodo delavci celega sveta, da se bo videlo, kako delavec drugod dela, kako živi in kako se obnaša. Namen je lep, če se bo posrečil, je pa še vprašanje.

Društva na Francoskem. Omenjamo samo delavska društva, kolikor so jih našli na Francoskem letos dne 1. januarja. Delavci v tovarnah imajo 7881 strokovnih društev z 1,059.243 člani. Tudi kmečki delavci imajo že svoja strokovna društva. Po več društev je združenih skupaj v eno „Zvezo“. Takih zvez je 265 in med kmečkimi delavci 47. Strokovna društva imajo svoje časopise, potem predavanja in knjižnice, razen tega svoje hranilnice, svoje zavarovalnice za bolezen in starost.

Delodajalci in tovarnarji so bili tudi organizirani v društvih na Francoskem. In sicer so imeli 3102 društev. Seveda je takih bogatinov le par skupaj in vendar se to imenuje društvo. Tako ima na primer pet gospodarjev, ki imajo velike rudnike, svoje društvo. Nekateri tovarnarji sprevidijo, da strokovna društva niso v njihovo škodo ampak korist, da se mirno pogovoré z delavci in so ustanovili mnogo (98) strokovnih šol, kjer se delavci strokovno izobražujejo.

Društvo nemških tovarnarjev šteje 2500 udov. Tovarnarji so povsod organizirani, zadnji čas je, da tudi delavci popravijo, kar so zamudili in povsod ustanove strokovna društva.

Deseturni delavnik za delavke. V nemškem državnem zboru je vložilo več poslancev predlog, da se omeji delavni čas za delavke po tovarnah v Nemčiji na največ deset ur, ob dneh pred prazniki in nedeljami pa ne sme trajati delo zanje več kakor devet ur. Predlogu, ki so ga vložili poslanci katoliškega centra, je zagotovljena ogromna večina. Kdaj pa pridemo do njega pri nas? Menda takrat, ko bo to ljubo podjetnikom!

Zveza nemških podjetnikov šteje 3445 članov podjetnikov, ki imajo nad 631.000 in izplačajo na leto 500.000.000 mark. Namen zveze je delavsko posredovanje in zavarovanje za slučaj stavk. Čudno, delodajalci se povsod stanovsko združujejo, pa gledajo po strani delavstvo, če se združuje. Seveda, eden bi smel po njih mnenju vse, drugi pa prav nič.

Župani vseh nemških mestnih občin so se pretekle dni sešli in so se posvetovali o skupnih zadevah. Razgovor se je sukal posebno o draginji mesa, ki je letos povsod velika. Mnogo občin je že ustanovilo lastne mesnice, druge jih še mislijo. Pri nas pa le mlekarne.

Tolmač tujk.

Odločili smo se, da prinašamo v „Naši moči“ tudi tolmač tujk. V vsaki številki hočemo priobčiti nekaj takih besedi, ki niso zrasle na slovenski njivi, a so jih razni pisatelji zanesli v slovenščino. Tujke kaže blagovlasje slovenskega jezika a ker so tu, jih moramo vpoštevati. Kaj hočete, če so pa med slovenskimi pisatelji taki ljudje, ki mislijo, da ne pišejo prav, ako ne pišejo tako, da jih razume k večjemu kak profesor. Kdor izmed naših naročnikov bo želel, da mu kake tuje besede razložimo, naj nam kar piše.

Aristokracija so vsi oni ljudje, ki imajo kak plemenit naslov, kakor grofje, baroni, knezi itd., sploh taki, ki pravijo, da imajo plavo kri. Neki kunšten človek je enkrat rekel: Aristokracija so vsi oni, ki hočejo samo uživati a nič delati, ki hočejo vse boljše službe, pa niso sposobni zanje, ki hočejo vse časti imeti, pa jih niso zaslužili.

Invalid je človek, ki je bil poškodovan v vojski ali pa pri delu in je sedaj nesposoben za delo. Zahteva delavstva je, da dobi vsak, kdor se poškoduje v kaki tovarni odškodnino, in da ga tovarna preskrbi do smrti.

Akcijska družba ali po slovenski družba na deleže. Če ima eden premalo denarja za kako podjetje, na primer za kako tovarno tedaj izda akcije ali deleže. Te kupi lahko vsak, ki ima denar. Ti de-

leži so lahko po 1000 kron, 100 K ali kolikor je. Deleži potem lastniku prinašajo obresti. Če gre tovarna dobro, so obresti velike, še pa slabo, pa male. Jeseniška tovarna je last akcijske družbe. Letos so dobili delničarji, to je oni, ki imajo delnice, po 10 procentov dobička od vsakih 100 K. Baron Born ima za 2 milijona 300 tisoč delnic in zato je dobil 230 tisoč.

Današnja številka obsega osem strani in velja za dve številki.

Pozor!

Delavci!

ste li spoznali 10. decembra pri občinski seji na Jesenicah prijatelje delavstva? Proč toraj od teh liberalnih pijavk. Pristopite vsi k

I. delav. kons. društvu, katero je v resnici le delavcu v korist.

Svojim svojim!

Delavci in delavke!

Z novim letom se naj vas po več skupaj naroči na dnevnik

„Slovenca“

Širi naj se tako politična izobrazba med nami.

Agitirajte krepko

v tem smislu!

4 4—2

8 52—1

Kdor hoče res postrežen biti z

dobrim, naravnim belim in črnim vinom,

naj se izvoli obrniti na staro znano in odlikovano trgovino z vinom

Anton Ivanov Pečenko

v Gorici.

Postrežba točna in poštena. Cene zmerne.

Ne prezrite!

Ne prezrite!

koledarček

za leto 1906 je izšel.

Vsebina:

Koledar, Naš „Koledarček“, Zborovanje v Mariboru. Naša delavska organizacija, Prireditelj „Zvezinih“ društev, Mladeniški shodi na Štajerskem, Ljubljanskemu katoliškemu društvu rokodelskih pomočnikov ob petdesetletnici, Navodila za „Zvezina“ društva, Poročaje v časnikih, Navodilo voditeljem „Čebelic“, „Naša moč“, Tabele za izračunavanje vsebine lesa. Seznamek „Zvezinih“ društev.

Cena eno krono.

Naročila na naslov: **Luka Smolnikar**, stolni vikar v Ljubljani.

Somišljeniki in somišljenice!

Dolžnost vsakega člana naše organizacije je, da si naroči ta koledarček in ga razširja v svojih krogih!

Na sv. večer

zbero naj se vsi člani I. ljub. del. kons. društva v društvenih prostorih pod lepo okinčano

božično drevesce in jaslice.

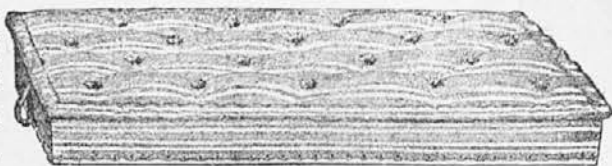
Filip Fajdiga, mizarski mojster in trgovec s pohištvom v Ljubljani, Sv. Petra cesta št. 19.

priporoča svojo izredno veliko zalogo vsega

7 (2-2)

pohištva in žimnic (modrocev)

po najnižjih cenah. Pri naročilih na žimnice navede naj se notranja praznота (innere Lichte) dotične postelje, za katero je žimnica namenjena.

Žimnice K 15.— do K 18.—

Slovenec

Konrad Skaza

v St. Ulrich, Gröden, Tirol

se priporoča za izdelovanje vseh

podobarskih del

kakor sploh

cerkvenih izdelkov.

Tovarna

za stole

Franceta Švigeljna

na Bregu, p. Borovnica, Kranjsko

6 (26-2) izdeluje

vsakovrstne stole

od preprostih do najfinejših po najnižjih cenah brez konkurence.

Ilustrovan cenik pošlje se na zahtevo za-
stojnj in franko.

„Naša moč“

izhaja vsak petek.

Cena na leto 3 krone.

Cene inseratom so:

za male 6stopne oglase: 6 vrstic 70 v.,
12 vrstic 130 v., 18 vrstic 180 v., 24
vrstic 220 v. 3stopne oglase računamo:
1 krat 9 v. petit vrsta, 2 krat 7 v. petit
vrsta, 3 krat 5 v. petit vrsta.

Uredništvo in upravnništvo

„Naše moči“

Kopitarjeve ulice št. 2.

Boj vragu pijanstva! Možje vkup!

Pijanstvo je najdražja strast.

Stane denarja: Na milijone kron se izmeče za opojne pijače na Kranjskem.

Stane življenje: Nebrojno ljudem vzame zdravje; mnogim ubije zdrav um, polni bolnišnice in norišnice. Od 20.—40. leta umrje vsled opojnih pijač vsak 9. mož; od 40.—60. l. umrje vsled opojnih pijač vsak 6. mož.

Ropa mir rodbinam: Potoke solzâ potočijo nesrečne žene; vzdihni na duši in telesu oškodovanih otrok vpijejo proti nebu. — Rodovi preklinjajo pijanstvo svojih brezvestnih roditeljev.

Polni ječe: Velik del zločinov rodi pijani vrag!

Zato s sekiro nad korenino pijanstva!

V abstinenco!

Abstinenca more edina ozdraviti pijači udanega človeka.

Abstinenca edina more prepričati svet, da *alkohol ni pijača, da ni potreben!*

Abstinenca edina more vzgojiti brezozirnih vojakov v boju proti pijanstvu.

Abstinenca je lahka, samo nekaj krepke volje je treba.

Abstinenca je prijetna, oblaži in razvedri življenje!

Nobenega izobraževalnega društva ne bodi brez abstinentnega krožka! Naročajte, berite Piščalko! Prirejajte predavanja o abstinenci! Živela abstinenca! Smrt pijanstvu!

Društvo „Abstinent“.

storé, pa niti soditi ne morejo, kaj in kakšna je ta njim tako preklicana abstinenca. Združeni abstinenti pa le naprej po začeti poti! Če vas je kje v kakem kraju najmanj deset, kar ustanovite po ljubljanskem vzorcu lastnega „Abstinenta“, ker tako dobite svoje zbirališče in širili bote resnico z lastnim zgledom med ljudmi. Če je med drugimi narodi ravno po raznih društvih, krožkih in ložah naraslo število abstinentov na milijone, zakaj pa bi ravno med Slovenci ne smelo, ker to gotovim, morebiti celo po kapitalistih podkupljenim pijancem ni všeč. V vrstah abstinentov so bili in so še priprosti delavci in delavke, učenjaki, duhovniki, svetniki, zdravniki, vojniki in žurnalisti, vsi sloji in stanovi, vsi narodi in vere, pa hočejo naši prtljivci s publicami zavirati veliko socialno delo. Kaj ne, to so res otroči ti ljudje, skrajna dekadenca, kakor pravijo učeni možje, pa zdaj že tudi akademično izobražene modre žene.

„Slovenska krščansko-socialna zveza“ v Ljubljani in delavstvo. Nekdo nam piše: So ljudje, ki pravijo, kako malo se za ljubljansko delavstvo stori. Pravična se mi pa ta sodba ne zdi. Pohajam rad v prostore „Slovenske krščansko-socialne zveze“ in dasi sem že videl nekaj sveta, toliko izobraževalnega dela za delavstvo pa le nisem imel z lepa prilike opazovati, kakor je ravno nudi delavstvu „Slovenska krščansko-socialna zveza“. Ni dneva v tednu, ko bi ne bilo kaj. Uči se brzopisje ali stenografija, knjigovodstvo, petje, govorniški in socialni kurz je vsak teden kakor tudi predavanje. Ženski oddelek pa ima reden pouk v šivanju in drugih ženskih ročnih delih. Odborove seje so vsak teden. Poleg tega je v „Zvezinih“ prostorih malone vsak teden manjši politični shod, pa shodi in sestanki ter seje raznih delavskih strokovnih društev, ki bi jih gotovo ne bilo, ko bi jih ne bili z vztrajnostjo, žrtvami in s trudom ustanovili „Zvezini“ odborniki. V „Zvezinem“ odboru se je rodila misel o delavskem listu, pa še marsikaj drugega tudi. In po „Zvezi“ je bilo ustanovljenih dokaj delavskih, osobito stanovskih društev. Vse to je izvršila „Zveza“ z jako malimi denarnimi sredstvi. Po članarini ni mogla obogateti, ko znaša mesečno le 10 v. Krvaveli in požrtvovalno so delovali in še delajo neustrašeno „Zvezaši“.

Knjigovodski tečaj Pišejo nam: Odbor „Slovenske krščansko-socialne zveze“ je sklenil, da priredi v najkrajšem času za društvene voditelje knjigovodski tečaj. Trajal bo en dan, vodil ga bo pa knjigovodja g. Podlesnik. — Pozdravljamo to misel. Čim preje, tem bolje.

Kako se godi jeseniškemu delavcu. Marsikateri močni delavec misli, če nima dela, grem pa v jeseniško tovarno. Preskrbljen bom, ker lahko delam pozimi in poleti. Je že res, delal boš. A tega pa le ne veš, kakšno delo zadeneš in tudi ne, kako boš plačan. Pri nas je delo težko in zraven huda vročina, plača pa še pod 2 K, če nisi ravno rokodelcev je veliko, ki ne zaslužijo 3 K za ših. Zraven pa še draginja! Poštenega stanovanja ne dobiš pod 10 K mesečno. Posebno zimski čas je slab za nove delavce in praznovati morajo, če je slabó vreme.

Akordno delo. Starim delavcem se tudi ne godi najbolje. Imajo namreč akordno delo pri strojih, ki jih žene vodna moč. Kadar dežuje, delamo, da porabimo vse svoje človeške moči. Res

takrat malo več zaslužimo, a vse to gre, če primanjkuje vode.

Prisiljenci škodujejo delavstvu. Ko bi prisiljencev ne bilo, bi že šlo, a tako je res slabo za poštenega delavca. Vsa boljša zunanja dela imajo namreč prisiljenci. Pošteni domači delavec se pa valja po blatu!

Novice z Jesenic. Jeseniško delavstvo se zaveda. To smo videli 28. novembra. Nič jih ni ustrašilo. Ne slabo vreme, pa tudi dež ne. Vizprevodu nas je bilo več, kakor smo pričakovali. Naši delavci niso več taki kimovci, kakor včasih, dasi jih je še nekaj, a tudi ti morajo še prestrojiti svojo ovčjo kožo. — Jeseniška občina pravijo, se boji, da ne bi zmagali Nemci pri občinskih volitvah, na drugi pa, da ne zmaga Sava. Najbolj se pa boje, da ne bi zmagali „klerikalci“. Zato so pa predlagali pri zadnji seji častne občane. A jaz vam povem: Vi liberalci se ne bojite, da bi zmagali Nemci, ampak bojite se delavcev. Če bi ne imeli tega strahu, pa bi gotovo ne iskali takih častnih občanov, ki so v zvezi z Nemci. Ali mislite, da smo delavci tako zabiti, da tega ne vemo. „Jesenška Straža“ več ne piše, koliko je delavcev združenih v našem strokovnem društvu. Mesca junija je pisala v svoji preveliki ljubezni do delavstva, da nas je samo $\frac{1}{5}$ v društvu. Mi smo pa bili lepo tiho, ni bilo vredno, da bi se pričkali z ljudmi, ki živijo in se bogate po naših žuljih. Samo čakali smo prilike, da vam pokažemo, koliko nas je. To smo pa že tudi naredili. Vi ste se pa skrili, zbal ste se mirnih ljudi. Skrivali ste se za strehami, celo za dimnike. To je korajža, kaj, **savških beračev**, kakor pravite nam delavcem, ste se zbal. Za enkrat imate dosti na vaše zabavljanje. Zdaj imamo tudi, kar smo dolgo želeli in zahtevali, delavski list „Našo moč“. Zato pa naj ne bo delavca, ki ne bi naročil „Naše moči“. Pri strokovnem društvu se naroči. A delavci zahtevajmo po vseh gostilnah „Našo moč“. Kdor ni prijatelj „Naše moči“ in je ne podpira, ta ni naš in bomo že znali z njim obračunati. Strokovno društvo priredi na sv. Štefana dan Božičnico. Čisti dobiček je namenjen za bolne člane, ki jih imamo dosti. Torej prosimo prijatelje, ne pozabite in skrbite, da bo obloženo z darovi božično drevesce. Toraj na sv. Štefana dan ob $\frac{1}{2}$ 4 popoldne vsi k Jeleni!

Jesenški delavci skupaj! Zdaj vemo, kje nam je iskati delavskih prijateljev in kje nasprotnikov. Izkazalo se je, da nasprotujejo delavstvu oni, ki živijo od njega in se bogate. Zato pa mora gledati tudi, da se gospodarsko okrepi in postavi na lastna tla. Delavci imamo svoje lastno konsumno društvo, v katerem so liki v strokovnem društvu edini gospodarji samo delavci. Zato pa vstopajte delavci vsi kakor en mož v svoje konsumno društvo, ki je vaše in nobenega drugega ne.

Izpod Kolovega brda. (Na Jesenicah, Kamni Gorici in Kropi.) Že več let trpinčim svoje Adamove kosti na Gorenjskem v Dolini kakor pravijo. Od svojih mladih dni pa ljubim svoje sotrpine in zato sem sklenil, da si ogleдам, kaj počno kaj delavci drugod. Imel sem namreč dopust za nekaj dni. Priromam jo 8. t. m. na Jesenice. Delavstva je tu vsake stroke in raznih narodnostij kakor drugod nikjer na Kranjskem, seveda izvzemši Ljubljane. Praznik je bil in srečam mnogo praznično oblečenih ljudi. A ko pridem pred tovarno, pa začujem strašno tuljenje, ki se razlega po celi Gorenji Dolini, pa še tudi dlje. Ves

prestrašen vprašam neko žensko, kaj li pomeni to „E mož“, mi odgovori, „ali ne veste, da imajo zdaj delavci zajtrk“. „Pa danes, ko je tak praznik, pa delajo“, vprašam začuden. „O to ni nič čudnega pri nas“ mi odgovori, neki moški pa, ki je čul najin razgovor, pa še pristavi: „Veste, danes morajo delati menda za 28. november in pravijo, da bodo morali delati na Sveti dan. Ne vem, če je bil ta odgovor resničen, a vsekakor, bodisi že kakorkoli, žalostno, da mora delati ubogo delavstvo ob takih dneh. Grem naprej in naletim na neko žensko, ki je stala na pragu. Pozdravila me je in vprašam, če njen mož tudi dela v tovarni in koliko zasluži. „Da“, mi odgovori, „zasluži toliko, da se prav slabo preživimo“. Zgovorna ženica še pravi: Danes, ko je zapovedan praznik, delajo, pa pride čas, ko ne bodo delali tudi po dva delavna dni v tednu. Vprašam jo, če je zapisan njen mož v kakem društvu. „V strokovnem je“, mi odgovori. Zadovoljen je z društvom, ki tako lepo podpira svoje člane, se poteguje za pravice delavstva, prireja poučna predavanja, pa še skrbi za pošteno zabavo. Žalosten pa tudi zadovoljen jo odkurim na Javornik, odkodar se popeljem v Radovljico, a od tod pa peš v Kamno Gorico. Pred dobrim letom sem čul, da so se tu delavci prav dobro zvezali in dali slovo starim kapitalistom. Mislim sem, da je še tako, a varal sem se. Žalibog, da je že zopet stara neednost razdelila delavstvo v tabora. Eni so še v „Zrebljarski zadrugi“, drugi so pa šli nazaj k zasebnemu podjetniku, ali kakor mu že pravijo v veliko škodo sebi, pa tudi svojih sotrpinov. Ko so stavkali, so storili velik korak naprej, a ko so postali nezvesti zadrugi, so pa naredili dva koraka nazaj. Tudi tu ima delavstvo svoje strokovno društvo za moške in ženske, ki prav dobro napreduje. Nad vse tesno so pa zvezani oni delavci, ki so v zadrugi in imajo upanje, da jim iz lastnih močij zasije solnce boljše bodočnosti. S strahom pa zagledajo v bodočnost oni, ki so zapustili zadrugo. Zakaj še ne vem, ali morebiti pa še kdaj poizvem. Danes grem naprej. Čez pol ure že korakam po Kropi. Čeden trg! Delavstva več, ko v Kamni Gorici. Čudno, čudno! Tudi tu sta dva taborja. Neki postaran možiček mi je stvar takole razložil. „Ko smo se zvezali lansko leto s kamnogoriškim delavstvom, smo skupno vstopili v zadrugo. A nekdo nas je toliko časa lovil z raznimi obljubami, da je res vjel v svoje mreže nekaj kalinov. Pozabili so že, kako je ravnal svoj čas z njimi. Govoril je še hujše stvari o nekem krokodilu, ki hrusta ljudi, a vsega pa za zdaj res še ne povem, kar sem čul in slišal. Ježili so se mi groze lasje. Pa pride tudi še čas zato. Tudi v Kropi imajo delavci svoje društvo, ki lepo uspeva. Dobro ljudstvo, kako to da nisi ostalo edino. Sijajno bi bilo zmagalo! Zdelo se mi je, da so delavci „Zadrugarji“ bolj veseli, bolj svobodni kakor pa oni, ki so jo zapustili.

Popotnik.

Idrijski rudnik. (Razvoj.) Krog l. 1500. se je osnovala družba za idrijski rudnik. Na čelu nove družbe je bil neki Valentin Kuttler iz Solnograda. Imena zadrugnih opravičencev nam kaže le Nemce iz Gornje Avstrijske in Solnograda. Dokazujejo nam pa ravno ta in ona, da je naš rudnik že daleč zaslovel. Ker takrat ni bilo še poštnih zvez, kakor dandanes, dobrih cest še manj, o železnici ali brzojavu niti govoriti ne moremo, sklepamo iz tega, da se je veliko živega srebra pridelalo. Komaj 7 let so šele

kopali in je že zaslovela po celi tostranski Avstriji. Leta 1497. so začeli in 1504. je že prevzel Kuttler iz Solnograda vse delo. Ali podjetje, ki je toliko obetalo, je hotelo naenkrat zastati. Kopali so vodoravno v hrib, a se ni plačalo. Šli so navzdol, a kazalo ni kaj dobička. Niso še imeli onih pripomočkov, ki jih imamo dandanes. Sproti delati lesene stopnjice pri kopanju navzdol je bilo pa nevarno in težavno. Denarna sredstva so primanjkovala, rudarji niso dobili sproti plače, zato so zapuščali delavci eden za drugim rudnik, ker ni bilo povoljnega zaslužka. Zastonj so se v jami pozdravljali z „Glück auf!“, do prave rude le niso prišli. Prizadeval si je Kuttler osrčevati delavce, kar letos ne dobimo, zasledimo drugo leto, vsa formacija zemlje kaže, da je bogata žila navzdol, a teden za tednom je minul in izkopavali so le „gluho kamenje“. Rudar je zahteval zaslužen plačo in Kuttler ni imel denarja. Grozil je štrajk, da si rudarji siloma pri imetju oskrbnikovem odškodovajo. Niso bili prijetni dnevi ne za rudarje še manj za gospodarje rudnika. S težavo je nekaj delavcev vstrajalo pri novem podjetju. Dne 22. junija 1508 — na dan sv. Ahacija zaslede vendar bogato žilo v trdem kamenju globoko v zemlji. Obupani delavci ne vedo kaj od veselja. Mesto pridno kopati naprej, dero vsi iz jame in kličejo: ruda, ruda! Po mestu pozdravljajo svoje, kličejo tovarišem ruda, ruda! In vse hiti pred stanovanje oskrbnikovo, sedajno hišo št. 82/83, kjer je danes nastanjeno c. kr. gozdno oskrbništvu. Gospa Kuttlerjeva je sama doma. Ne ve si tolmačiti nenavadnega hrupa drugače, kakor, da so nezadovoljni rudarji ubili njenega moža, ter sedaj lomastijo ropati po gospodarjevih hišah. Odpre oknjo, vrže množici pred hišo ves svoj lišp, zlate verižice in zapone, ter prosi, naj jo puste pri življenju, saj jim vse imetje da. Ona noče, da bi kteri delavec škodo trpel. A kmalo se tudi ta zmota poravnava in veselje je obče v naši dolini, saj je zaslužek v jami zagotovljen in prejšnje skrbi že pozabljene. V zahvalo na ta dan se še dandanes slovesno praznuje god sv. Ahacija. Gospa Kuttlerjeva je izprosila pri 4 blagoslovih procesije od sv. stolice posebne molitve. In že 400 let slavi idrijska procesija sv. Ahacija dan kot neko posebnost, ki še vedno privabi veliko tujcev v naše mesto.

Trbovlje. Bivši ravnatelj tukajšnjega premogovnika, Martin Terpotitz, je prestavljen v Kočevje. Ta mož se je po svoji vztrajnosti in sila praktičnem duhu povzpел od navadnega rudarja do ravnatelja in slednjič generalnega nadzornika „Trbovlske premog. družbe“. Bil je strog ter zahteval od delavcev in uradnikov neizprosno red, s čimer si je nakopal mnogo sovraštva, ker je bil preveč natančen in neusmiljen. Kot tak bo ostal delavcem v neprijetnem spominu.

„Naši moči“ vevško organizirano delavstvo. Drago novorojeno dete, dolgo že pričakovano, si li vendar zagledalo beli dan. Želimo ti v življenju prvič krepke rasti, drugič modrosti, tretjič pravičnosti in poštenosti. Vemo, da te čaka mnogo težav, mnogo dela, toda ne straši se in stoj odločno. Poštenega dela imaš dovolj, ker je slovenski delavec je raztresen po vsem svetu, da, po vseh delih sveta. Tvoja dolžnost pa je da obiščeš vse slovenske delavce ter jih prašaj, kaj je novega, kaj želijo in tako poročaj drugim. Vsled tega te čaka mnogo dela na Slovenskem, pa tudi na Westfalskem, na Pruskem, kakor tudi v

Ameriki. Ako hočeš izpolniti svojo dolžnost, moraš vse te kraje obhoditi, to pa bo težavna pot, da težavna, ker te bodo ovirali razni nasprotniki in kar bo čez vse žalostno bo to, da boš ravno med delavstvom dobila največje ovire. Iz delavstva si list izšel, toda delavstvo te ne spozna, za delavstvo delaš, zato te zaničuje, da, celo delavec ti bo nasprotnik. To vemo mi, ki smo starejši od tebe, ko smo že vse take skušnje prestali, zato ti pa lahko iz svoje izkušnje kličemo: pogum velja vsled tega se ne straši ovir. Dal Bog ti obilo vspeha v tvojem trudapolnem delu.

Iz Vevč. (Nesreča.) Ponesrečil se je v tukajšnji tovarni Franc Strah dne 25. nov. Padel je približno tri metre visoko in se pri tem precej potolkel, vendar upamo, da bode kmalu okreval.

Sem z našimi pravicami!

Za podaljšanje nedeljskega počitka so vložili v nemškem državnem zboru predlog, ki povzroči posebno med delavstvom velike industrije veliko veselje. Saj so bili brezuspešni vsi delavski poizkusi odpraviti delo ob nedeljah v Nemčiji.

Zahteve delavk. Tudi me delavke imamo mnogo svojih zahtev, za katere se moramo potegovati. Danes ni več govora o tem, jeli prav, da smo tudi delavke na svetu in vse modrovanje o nepotrebnosti in pa o škodljivosti moškimi sotovarišem, se nam smešno zdi. Tu smo. Odpravili nas ne boste in zato zahtevamo svojih pravic. Imamo veliko važnih zahtev. Ne mislite tudi, da se jih ne zavedamo več. Navedle bomo prav vse sčasoma. Ena glavnih naših zahtev je, dajte nam ženskih obrtnih nadzornic. Ali mislite, da delavka zaupa svoje križe in težave moškemu nadzorniku? Pač ne. Ženska more in zna potožiti le ženski, ki jo razume in zna ž njo občevati. Pa ne samo ženskih obrtnih nadzornic zahtevamo. Dajte nam tudi ženskih zdravnic. Neusmiljena človeška družba, ki si nas potisnila s svojo sebičnostjo v boj za obstanek, zdaj pa skrbi tudi za nas.

Nadzornik za rudarje. 9. dec. 1895 se je zbornici stavil predlog, naj bi tudi rudarji in topilci dobili svojega rudarskega nadzornika. Do sedaj še niso dossegli tega, da si so rudarji vedno v veliki nevarnosti.

Za volivno pravico so priredile v Kraljevih Vinohradih Čehinje 10. dec. shod. Zahtevale so splošno enako in direktno volivno pravico za ženske.

Obrtna sodišča. Pred nekoliko leti je bilo pri nas precej živahno gibanje za obrtna sodišča. Da so nam ta potrebna, kaže nebroj izgledov. Toda na Kranjskem še merodajni činitelji še niso izpoznali te potrebe, zato tudi še nimamo obrtnih sodišč. Treba bode iz nova podrezati, morda bo šlo. Delavsko gibanje je čimdalje živahnejše, zavest krivic čimdalje večja, pomoč proti krivicam pa se težko dobi. Podrezati bo treba pri deželnem odboru in zboru, da pride tudi pri nas ta zakon v pravi red.

Sobota popoldne. Mi stojimo brez-pogojno na stališču, da mora imeti delavstvo v soboto popoldne prosto. Le na ta način je tudi mogoče, da se izvede popoln nedeljski počitek. Ako ima delavstvo soboto popoldne prosto, preskrbi si lahko živila za nedeljo. Gospodinja delavka lahko opravi svoje hišne posle. Posnaži, pokrpa in pripravi vse, kar zdaj navadno opravi v nedeljo. Tako kakor

gre zdaj pri nas, ne sme več naprej. Saj delavstvo nima prav nobenega nedeljskega počitka, če prav ne gre ob nedeljah v tovarno ali pa na delo. Sploh pa zahteva o sobotnem popoldnevu ni prav nič posebnega, še manj pa prekucijskega. Kjer so delavci že bolj naprej, kakor pri nas, imajo že v soboto popoldne prosto. Navajamo kot zgled le Ameriko in pa Angleško. Tudi prav nič novega ne zahtevamo. Saj beremo v starih rudarskih poslovnih, da so imeli prosto ob sobotah popoldne. Pač najlažje izpeljivo je prosto sobotno popoldne po tobačnih tovarnah. Naj le gre država v svojih podjetjih z lepim zgledom naprej. In zato prav toplo pozdravljamo, da zahtevajo kršč. socialno združene delavke v cvitavski tobačni tovarni ob sobotah popoldne prosto.

Krvoses kapitalizem.

Razmere na železnicah. Neki železniški delavec nam piše: V prvi številki „Naše moči“ smo čitali, kako in za koliko prodajate delavci po raznih tovarnah svojo moč. Tudi iz poselskih krogov je čitati, ali skorej povsod je enaka in jako nizka slaba cena. Navadno pa je, da kakor trgovec vidi pri svojem so-trgovcu, koliko višjo ceno ima pri svojem blagu, ne vidi pa, da mora dajati njegov tovariš tudi boljše mero in vago, morebiti tudi boljše blago! Ravno tako je pri nas delavcih. Mi vidimo, kakor da bi v tej ali oni tovarni, pri tem ali onem podjetju imeli delavci vse ugodnosti in vsega zadosti v tem, da ne vidimo, da ravno tam nas delodajalec ob gotovem času najbolj izkorišča, oziroma, prodajamo mi tam „svojo moč“ najbolj poceni. Tako je tudi pri nas delavcih pri c. kr. drž. železnicah na lokalnih progah. Da nam gre prednost, mislim da imamo tudi vzroke zato, kar nam gospod urednik lahko vrjamate. Posebno vam pojasnimo prvič: da moramo mi vzdrževati progo v takem stanu, da je mogoče vlakom od postaje do postaje, od mesta do mesta voziti; ako bi nas ne bilo, ne imeli bi naši sotovariši kakor delavci po postajah, po skladiščih, po delavnicah itd., kaj opraviti; drugič pa tudi zato: ker si mi mislimo, da je naše opravilo tudi veliko težavnije kakor naših prej imenovanih sotovarišev. Da pa ne pridemo ž njimi do razpora, takoj radi pripoznamo, da so naši tovariši tudi potrebni; ko bi teh ne bilo, nam naše proge tudi nič ne koristijo; da imajo tudi svoje težave, upamo, da nam bodo v našem listu tudi primerno pojasnili. Da se bodedo lažje razumeli, hočemo pojasniti nekatere stvari. Mi delavci na progi navadno „Oberbauarbeiter“ imenovani, razdeljeni smo na posamezne oddelke (Partie) po 6 do 8 mož, pri večjem delu tudi do 16 mož. Ena taka recimo partija, ki jo vodi „partieführer“ (ako se po domače izrazimo) podrejena je neposrednje želez. mojstru in posrednje c. kr. odseku za vzdrževanje drž. deleznic, ima za vzdrževati v dobrem stanu okoli 10 km proge, z vsemi drugimi železnicami se tičočimi deli ob progi in na postajah. Na glavnih progah imajo veliko krajše proge. Normalno se dela na dan 10 ur, ter se nam plača od 1:80 K do 2:10 K, predelavcem od 2:00 K do 2:40 K, ter partieführerjem od 2:40 K do 2:80 K na dan. Vemo, da bode marsikateri bravec rekel, da to je dobra plača, da mi našo moč dobro prodamo. — Toda počasi dragi tovariši! Če bi mi vsak dan delati smeli, kakor po tovarnah, potem bi še šlo. A naše delo na progah se začne